Bogár László

KORONARRATÍVÁK

Kérdések, kételyek, dilemmák

A narratívák permanens globális háborújának korát éljük, ahol a hatalom egyre inkább azok kezében összpontosul, akik képesek a valóság elbeszélésének módját teljesen ellenőrzésük alatt tartani, sőt „proaktív" módon ők maguk gyártanak le tetszés szerinti mesterséges valóságokat. A tény, igazság, valóság fogalmai így a szó szoros értelmében „semmitmondóvá" válnak, a társadalmi valóság, mint fogalom, üres fikcióvá silányul. Így aztán itt, mielőtt elkezdődne, akár be is fejeződhetne ez az írás, s csak azért folytatódik mégis, mert a célom éppen az, hogy felvázoljam, miképpen tükröződik mindez az elmúlt év világjárványában, pontosabban abban a „valamiben", amit Covid-pandémiaként említ a globális uralkodó valóság *mainstream* elbeszélési módja. Sietek előrebocsátani, hogy nincs semmiféle markáns előfeltételezésem arról, hogy mi is zajlik valójában, inkább csak azt érzékelem, hogy nincs jelen egyetlen, akár elemi szintű koherenciával rendelkező elbeszélési mód sem a globális beszédtérben. Sem az uralkodó narratívák, sem az alternatív elbeszélési módok nem voltak képesek olyan értelmezési teret felépíteni, ahol viszonylag logikusan elbeszélhető volna, hogy mi, miért (mi okból és célból) történik, vagy éppen nem történik az elmúlt, immár több mint egy év során. Arra tennék tehát kísérletet, hogy felvázoljam a legismertebb narratívákat, rámutatva arra, hogy mennyire esélytelen a „valóságos valóság" megismerése ebben a mai *post-truth, post-reality* világban. Az uralkodó elbeszélési mód lényege az – amit előre jeleztek az ezzel foglakozók –, hogy egy új vírus világjárványt okozott. A vírus először csak Kínában pusztított, aztán a világ szinte összes országában megjelent. A kórokozó viszonylag gyorsan terjed, és jóval halálosabb, mint a szezonális influenza, de megfelelő óvintézkedésekkel lassítható a terjedése, és a minden eddiginél gyorsabban elkészült védőoltások tömeges beadásával talán visszaszorítható. Ez eddig viszonylag koherens magyarázat, ám a *mainstream* narratíván belül is éles ellentétek mutatkoztak/mutatkoznak a vírus eredetével kapcsolatban. Kezdettől fogva jelen van ugyanis a feltételezés, hogy a vírus nem természetes eredetű, vagyis „mesterségesen" állították elő genetikai módosítások segítségével. Ezt az álláspontot a leghatározottabban Luc Montaigner Nobel-díjas virológus képviselte, aki arról is meg volt győződve, hogy a vírus a vuhani virológiai intézetből származik, ám ő is homályban hagyta, hogy a vírus „kiszabadulása" véletlen baleset, vagy tudatosan elindított globális biológiai háború nyitánya-e. Jellemző módon az uralkodó narratíván belül szinte semmilyen

„»Valami« pusztító energia feltétlenül jelen van, de e »valami« ontológiai lényegének megértésében az elmúlt egy év során nem nagyon jutottunk előre."

vita nem nyílt e kérdésről, noha evidens volt az egyes áramlatok közötti feloldhatatlan ellentét, így Montaigner kijelentéseit sem követte semmilyen szakmai reakció. A világhatalmi térben is kizárólag Donald Trump, volt amerikai elnök tette narratívájának egyik sarokpontjává a „kínai vírust", vagyis annak a feltételezését, hogy Kína globális biológiai fegyverkísérletet folyat a Covid-vírussal. A világ hosszútávú jövőjével kapcsolatosan fontos adalék, hogy noha egy deklaráltan és *par excellence* „globális" (értsd az egész emberiséget fenyegető) jelenségről van szó, a globális intézményrendszer, főként az ENSZ és annak egészségügyi világszervezete, a WHO látványosan csődöt mondott, tökéletesen alkalmatlannak bizonyult arra, hogy az „emberiség" képviseletét ellássa. Igaz, ezt igazán komolyan senki sem feltételezte róla.

„A brutális léterőszak nyomán létrehozott »emberiség« ugyan »fennáll«, de mint most kiderülni látszik, tökéletesen kiszolgáltatott állapotban van."

Rövid közbevetésként érdemes lenne kicsit eltöprengeni az „emberiség" fogalmán, már csak azért is, mert egy jellegzetes metafogalom, alaptalan előfeltevés, vagy kicsit érdesebben fogalmazva üres fikció. Az ötszáz évvel ezelőtt világot „összenyitó" nyugatias modernitás globális hatalmi szuperstruktúrájának feltételezése, hogy ezzel igazolja azt a túldimenzionált ambícióját, ami egy univerzális civilizáció létrehozására irányult. Erre az „összenyitásra", a világ egymástól alapvető ontológiai szinteken elkülönülő nagykultúráinak brutális felszámolására, a globális tőkestruktúrák „tranzakciós költségek" csökkentésére irányuló törekvése miatt volt szükség, de mindez legfeljebb üzemeltetéstechnikai szinten lehetett sikeres. Egyre valószínűbbnek látszik, hogy ez a stratégia legfeljebb odáig tudott eljutni, hogy szétroncsolja a világ összes nagykultúráját, a feltevés azonban, hogy az ennek nyomán keletkezőben lévő zavaros multikulturális moslékból valaha is egy nagy és sikeres univerzális civilizáció „álljon össze", ma alaptalanabbnak látszik, mint valaha. A világjárvány látványosan cáfolt meg minden olyan elképzelést, miszerint van olyan, hogy emberiség, és vannak olyan szervezeti-intézményi struktúrák, amelyek képesek és alkalmasak arra, hogy az emberiséget „alanyként" képviseljék ilyen helyzetekben. Ennél is látványosabb az önmaga paródiájává váló, teátrális pátosszal előadott „mutatvány", ami Great Reset (Nagy újraindítás) néven instant „emberiség-pótlékként" mutatja fel önmagát. Dokumentumként azért nagyon tanulságos, mert a magát Felvilágosodásnak nevező tudatos elsötétítés szellemi híg moslékja, vagy talán inkább a történelem olajteknőjében összegyűlt *„sludge"*, a jakobinus, a bolsevik és a neoliberális globálnyik, minden lejárt szavatosságú aufklérista „bölcsessége" enciklopédikus pontossággal mutatkozik meg benne. A brutális léterőszak nyomán létrehozott „emberiség" ugyan „fennáll", de mint most kiderülni látszik, tökéletesen kiszolgáltatott állapotban van. Mindez főként abból a szempontból lényeges, hogy noha az uralkodó narratívák elégtelensége és belső ellentmondásai logikusan indították el az alternatív elbeszélési módok létrejöttét, e magyarázatok mögött lelki értelemben ott munkálnak a magára hagyatottság negatív szellemi energiái, így inkoherenciájuk legalább annyira alkalmatlanná teszi őket, mint amilyen alkalmatlanok az uralkodó narratívák. Ebből a nézőpontból válik érthetővé a dac elemi reakciója, ami a teljes tagadásban nyilvánul meg. Bár az elmúlt egy év során egyre inkább veszít erejéből, most is jelen van a bipolaritás egyik „sarkát" megtestesítő teljes tagadás, mely szerint valójában semmiféle járvány nincs. A

világ „nem létező" urai csak azért vetítik oda a járvány látszatát, hogy a megfélemlítés globális terrorjával az engedelmesség és ellenőrzöttség olyan szintjeit hozhassák létre, ürügyként e járványra hivatkozva, amire enélkül nem volna mód. Ez ugyan önmagában hibátlan logika, és akár igaz is lehetne, immár számos összefüggés zárja ki egyértelműen, hogy „csak" erről volna szó. „Valami" pusztító energia feltétlenül jelen van, de e „valami" ontológiai lényegének megértésében az elmúlt egy év során nem nagyon jutottunk előre. A polaritás e másik „végén" olyan alternatív elbeszélési módok is felépültek, amelyek úgy vélik, hogy egy rendkívül veszélyes biológiai világháborúról van szó, ám ez az elméletnyaláb is több szálon fut tovább. Van olyan szál, amely szerint az egymással rivalizáló globális erők belső konfliktusai jelennek meg a történésekben, és ebben a játszmában csak „járulékos kár" a több milliós, vagy akár több tízmilliós halálozás. Megjelenik az a feltételezés is, amely úgy véli, e biológiai háború az emberiség döntő többségének végleges felszámolására irányul. Ennek valószínűsíthető oka olyan logikai rendszerbe illeszthető, ami az ember géppel való helyettesítésére irányuló technoevolúció – exponenciális – gyorsulását tekinti az emberi létezés meghatározó mozzanatának. A nyugatias modernizáció globális hatalmi szuperstruktúrája a 18. századtól kezdve két létstratégiát indított útjára. Az egyik az emberiség demográfiai burjánzásának projektje. Mivel a burjánzás a kései latinban proliferáció, így ez a korlátlanul szaporodó „proli", vagyis az állandó túlkínálat következtében tartósan alacsony áron elérhető engedelmes munkaerő állatok tömegét jelentette. Biztosította azt a roppant dimenziójú profittömeget, aminek segítségével beindíthatóvá vált a másik projekt, az ember géppel való helyettesítése is. A gép, bár látszólag anyag, ontológiai lényege az ember szellemi energiáinak egyre intenzívebb külső összpontosítása, melynek feltételezhető végállomása az a hipotetikus „valami", amit szingularitásként emlegetnek az ezzel foglakozók. Ez lenne az a pont, ahol ebbe az „egyetlen pontba" összpontosulna az ember által elérhető „mindentudás", egy mesterséges intelligenciaként emlegetett planetáris „szuperagyban" testet öltve. E meglehetősen nyomasztó technoevolúciós disztópia valóban feleslegessé tenné a ma létező emberiség 99%-át, így akár logikusnak is tekinthetnénk az emberiség gyorsított ütemű felszámolását valószínűsítő teóriákat. Amiként azt is, hogy egy globális járványsorozat jó eszköz lehet ehhez, különös tekintettel arra, hogy a világ „nem létező" urai arra hivatkozhatnának, csupán azt az emberiséget számolják fel, amelyet mesterséges úton ők maguk provokáltak ki „proli" projektjük segítségével, s most csak „visszaküldik" oda, ahonnan elővarázsolták annak idején.

„Az a tény, hogy a világ egészséghatalmi, vagy inkább talán »betegséghatalmi« rendszere, a »Big Pharma« számára a vakcina kialakulása minden idők legnagyobb volumenű üzletét jelenti, önmagában is alkalmas arra, hogy felmerüljön a gyanú arra vonatkozóan, hogy előre megfontolt, szándékos »szükséglettermeléssel« állunk szemben. (…) jelenleg maga a »Big Pharma« is csak homályos és bizonytalan feltevéseket fogalmaz meg arról, vajon hatásosak-e a védőoltásai, és vajon meddig kell ismételni őket a járvány teljes felszámolása érdekében."

Az elmúlt egy év fejleményei egyelőre elvileg valamennyi eddig vázolt elképzeléshez alapul szolgálhatnak, így – talán a teljes vírustagadást kivéve – valamennyi elképzelés „versenyben" van. A narratívák újabb nyalábját jeleníti meg a védőoltások ügye. Tekintettel arra, hogy a vírus

eredete mindmáig bizonytalan, és egyelőre maga a globális *mainstream* is megosztott a kérdésben, semmi meglepő nincs a vakcinát övező általános gyanakvásban. Az utóbbi időben ugyan felerősödőben van az uralkodó narratíván belül, a „na, most már aztán öntsünk tiszta vizet a pohárba" effektus a vírus eredetét illetően, ám ennek olyan átlátszó és primitív módon Kína-ellenes éle van, hogy aligha várható tőle bárminek a tisztázása. Az a tény, hogy a világ egészséghatalmi, vagy inkább talán „betegséghatalmi" rendszere, a „*Big Pharma*" számára a vakcina kialakulása minden idők legnagyobb volumenű üzletét jelenti, önmagában is alkalmas arra, hogy felmerüljön a gyanú arra vonatkozóan, hogy előre megfontolt, szándékos „szükséglettermeléssel" állunk szemben. De ahhoz, hogy ez kiderüljön, legalább egy újabb esztendőnek kell eltelnie, mert jelenleg maga a „*Big Pharma*" is csak homályos és bizonytalan feltevéseket fogalmaz meg arról, vajon hatásosak-e a védőoltásai, és vajon meddig kell ismételni őket a járvány teljes felszámolása érdekében. Az ellenőrzés és az engedelmesség eddig elképzelhetetlen szintre emelése ugyancsak fontos eleme lehet az emberiség történetében példa nélküli védőoltás-komplexumnak. Az alternatív narratívák a destruktív szándékú ellenőrzés technológiáit feltételezve akár a nanotechnológiát, akár a genetikai beavatkozás lehetőségét sem zárják ki. Mindez egy különös biorezonancia elmélettel is összekapcsolódik, amely azt feltételezi, hogy létezik olyan mechanizmus, aminek lényege, hogy „távirányítással" válthatók ki alapvető genetikai változások. Ezek egyik változata összekapcsolja e feltételezéssel az internetes hálózat ötödik generációs rendszerét (5G). A technológia lelki, erkölcsi, szellemi megítélése talán soha nem volt ennyire polarizált, mint ma. A vallásos révülettel való teljes elfogadás és a legpusztítóbb szándékokat feltételező teljes elutasítás között kavargó narratívák próbálják feloldani e roppant szellemi feszültséget. A nyugatias modernitás tudományának egyre súlyosabb válságát éppen az okozza, hogy ő maga eleve úgy jött létre, hogy az Ész elszakította magát az Erénytől, vagyis az elgondolhatóság és megvalósíthatóság eloldotta magát a folytathatóságtól. Biztonságot és kényelmet ígért, s ígér ma is, miközben egyre mélyebbre süllyedünk abba a létválságba, melynek lényege, hogy a globális hatalomgazdaság éppen a tudomány és technológia segítségével egyre brutálisabban pusztítja az emberi lét külső természetét és lelki, erkölcsi, szellemi belső természetét. Akár természetes, akár mesterséges a vírus, ez a súlyos ontológiai kihívás mindkét esetben jelen van. Ha a vírus természetes eredetű, akkor nagy valószínűséggel azért válhatott ilyen fenyegetővé, mert a globális hatalomgazdaság olyan módon és mértékben növeli a mozgások intenzitását, és roncsolja szét ennek során az élővilág szövetének belső egyensúlyát, hogy az ilyenfajta „visszacsapás" megjelenése csak idő kérdése volt. Ha a vírus mesterséges eredetű, akkor az egyelőre ismeretlen „alany" beazonosíthatatlan céljai mögött nagy valószínűséggel ugyanez a feszültség húzódik meg, hiszen ebben az esetben eleve fegyverként hozta létre és használja folyamatosan a technológiát.

„A vírus lényegében a világ szinte minden országában jelen van, ami nagyjából kettőszáz országot jelent. Az egymillió főre eső halálozás Csehországban, Magyarországon és Belgiumban kettőezer felett van, míg Tajvanban, Thaiföldön és Vietnámban ugyanez a mutató 0,4, vagyis a különbség nagyjából ötezerszeres."

Ez a dolgozat nem egyéb, mint töprengésfüzér, amelynek dramaturgiai ívét az adja, hogy történik „valami", amire nincs magyarázat. Pon-

tosabban éppen az a baj, hogy nagyon is sok magyarázat létezik, csak éppen egyik sem igazán alkalmas arra, hogy segítsen a helyzet megértésében. A magyar nyelvben az okosság szó arra utal, hogy okos az, aki ismeri az okokat. Ebben a most már több mint egy éve fennálló helyzetben nem nagyon segít az „okosság", mert bármilyen adatot vizsgálunk, mindig mindenre és az ellenkezőjére is találunk bizonyítékot. Az okok feltárásának egyik alapvető eszköze a „korrelációk" keresése, hiszen főként ezek rajzolhatják ki a jelenségek belső lényegének mintázatait. Én magam személyes kudarcként is átéltem, hogy ez az eddig használhatónak vélt módszer mennyire alkalmatlanná vált a mostani helyzetben. E kudarc látványosan mutatkozik meg például abban, hogy egy év elteltével a Covid-halálozás fajlagos mutatóiban olyan értelmezhetetlenül nagy eltérések vannak, amelyekre eddig semmilyen átfogó és megalapozott válasz nem született. A vírus lényegében a világ szinte minden országában jelen van, ami nagyjából kettőszáz országot jelent. Az egymillió főre eső halálozás Csehországban, Magyarországon és Belgiumban kettőezer felett van, míg Tajvanban, Thaiföldön és Vietnámban ugyanez a mutató 0,4, vagyis a különbség nagyjából ötezerszeres. Ez a horribilis eltérés éppen elég hatalmas ahhoz, hogy érdemes legyen igen alapos vizsgálattal tisztázni az okokat, ám semmilyen elemzés nem zajlott le. A helyzet abszurditását jelzi, hogy ha mindez szóba kerül, akkor többnyire a statisztikai számbavétel módszertanának, illetve magának az adatszolgáltatásnak a bizonytalanságát szokták felhozni, ami egyrészt komolytalan, hiszen, ha a globális intézmények egy év alatt annyit sem voltak képesek elérni, hogy megbízható és összehasonlítható adatok álljanak rendelkezésre, akkor valójában semmilyen elemzésnek nincs semmilyen értelme. Ráadásul e hat ország esetében szinte teljesen kizárható mindez, mert hatóságaik azonos statisztikai módszertan alapján, viszonylag megbízható pontossággal dolgoznak. Miközben ez az így is felfoghatatlan különbség tovább növekszik, az okok feltárására továbbra sincs semmilyen hajlandóság. Minden ország egymástól teljesen függetlenül, sokszor érzékelhetően egymás ellenére próbál valamilyen megoldást találni. A politikai konfliktusok globálisan és a lokális politikai terekben is felerősödőben vannak, s ez tovább fokozza a feszültségeket és a káoszt.

A koronarratívák örvénylő rendszerében ma nincs, és a jelek szerint nem is lehet egyetlen biztos pont sem, az egyetlen bizonyosság továbbra a bizonytalanság. A nyugatias modernitás univerzális civilizáció létrehozására tett kísérlete összeomlani látszik. *La revanche de Dieu* – mondhatnánk keserű önirónával. A létezéssel szembeforduló ember veresége elkerülhetetlen. Ez a vírus, vagyis az a „valami", amit vírus világjárványként beszél el számunkra az uralkodó narratíva, csak egy kis előjátéka a jövő kataklizma-sorozatának. Egy létező számára nem lehet más létfeladat, mint a létmegismerés, és az így megismert létbe való türelemmel, szelídséggel, alázattal való beilleszkedés. A Teremtéssel szembeforduló, Isten szerepében tetszelgő nyugati ember, pontosabban a nyugati embert eszközként használó globális hatalmi szuperstruktúra létrontó birodalmának létberendezkedése a végéhez közeledik. Az egyetlen vigasz az lehet, amit Hamvas Béla úgy fogalmazott meg, hogy az embert nem kell félteni, mert az életet úgyis azok viszik tovább, akik igenlik az életet, és nem azok, akik szembefordulnak vele. Talán így is lesz.

„A technológia lelki, erkölcsi, szellemi megítélése talán soha nem volt ennyire polarizált, mint ma. A vallásos révülettel való teljes elfogadás és a legpusztítóbb szándékokat feltételező teljes elutasítás között kavargó narratívák próbálják feloldani e roppant szellemi feszültséget."